

Evaluation of Students' Home Study Habits In Terms of Teacher And Parent Opinions During the Pandemic Process

Hilal Kazu ¹ Fatma Yıldız ²

To cite this article:

Kazu, H., Yıldız, F. (2022). Evaluation of students' home study habits in terms of teacher and parent opinions during the pandemic process [Pandemi sürecinde öğrencilerin evde ders çalışma alışkanlıklarının öğretmen ve veli görüşleri açısından değerlendirilmesi], *Electronic Journal of Education Sciences*, [Elektronik Eğitim Bilimleri Dergisi], 11(22), 323-340. DOI: 10.55605/ejedus.1094633

Research article

Received: 2022-03-28

Accepted: 2022-06-28

Abstract

The purpose of this research is to examine how the pandemic period influences study habits at home, in accordance with the perceptions of parents and teachers. The research group comprises 18 teachers teaching the first and second classes in the 2019-2020 academic year in a primary school in the Kangal District of Sivas province and 21 parents whose students are studying in the second grade in the same year. In this investigation, the phenomenological design, which is one of the qualitative research approaches, was applied. A descriptive analysis method was employed in the study of the data. As an outcome of the research, all of the teachers who participated claimed that they experienced challenges in acquiring the behavior of studying at home during the pandemic process. As a consequence of the teachers' judgments, it was concluded that distance education, which commenced with the epidemic phase, is not viable for the primary school level. During the epidemic period, the majority of parents reported that their adolescents struggled with motivation in their home study activities. Most of the parents indicated that assignments are required in online classroom learning. Furthermore, most parents believed that the home study habits developed during the outbreak would last long after the pandemic.

Keywords: Distance education, home study habits, parent, teacher opinions

¹ Assoc. Dr., Fırat University, hkazu@firat.edu.tr, [0000-0001-9380-331X](https://orcid.org/0000-0001-9380-331X)

² National Educational Ministry, fatmayildizftm@gmail.com, [0000-0001-9027-2330](https://orcid.org/0000-0001-9027-2330)

Pandemi Sürecinde Öğrencilerin Evde Ders Çalışma Alışkanlıklarının Öğretmen ve Veli Görüşleri Açısından Değerlendirilmesi

Hilal Kazu³ Fatma Yıldız⁴

Atıf için:

Kazu, H., Yıldız, F. (2022). Evaluation of students' home study habits in terms of teacher and parent opinions during the pandemic process [Pandemi sürecinde öğrencilerin evde ders çalışma alışkanlıklarının öğretmen ve veli görüşleri açısından değerlendirilmesi], *Electronic Journal of Education Sciences*, [Elektronik Eğitim Bilimleri Dergisi], 11(22), 323-340. DOI: 10.55605/ejedus.1094633

Araştırma Makalesi

Geliş Tarihi: 2022-03-28

Kabul Tarihi: 2022-06-28

Öz

Bu çalışmanın amacı, pandemi döneminin öğrencilerin evde ders çalışma alışkanlıklarını ne şekilde etkilediğini veli ve öğretmen görüşleri doğrultusunda değerlendirmektir. Çalışma grubu, Sivas ili Kangal ilçesindeki bir ilkokulda 2019-2020 öğretim yılında birinci ve ikinci sınıfları okutan 18 öğretmen ve aynı yıl öğrencileri ikinci sınıfta okuyan 21 veliden oluşmaktadır. Bu çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden olan olgu bilim (fenomenoloji) deseni kullanılmıştır. Verilerin analizinde betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır. Çalışma sonucunda, katılımcı öğretmenlerin tamamı pandemi sürecinde evde ders çalışma alışkanlığı kazandırmada sorun yaşadığını belirtmiştir. Öğretmenlerin görüşleri sonucunda, pandemi süreci ile birlikte başlayan uzaktan eğitimin ilkökul düzeyine uygun olmadığı belirlenmiştir. Velilerin geneli pandemi sürecinde evde ders çalışma uygulamalarında çocuklarının motivasyon sıkıntısı yaşadıklarını düşünmektedirler. Velilerin büyük çoğunluğu uzaktan eğitim sürecinde ödevlerin gerekli olduğunu belirtmişlerdir. Ayrıca velilerin büyük kısmı pandemi sürecinde kazanılan evde ders çalışma alışkanlıklarının pandemi sonrasında da kalıcı olacağını düşünmektedirler.

Anahtar Sözcükler: Uzaktan eğitim, evde ders çalışma alışkanlıkları, veli, öğretmen görüşleri

³ Doç. Dr., Fırat University, hkazu@firat.edu.tr, [0000-0001-9380-331X](https://orcid.org/0000-0001-9380-331X)

⁴ Milli Eğitim Bakanlığı, fatmayildizftm@gmail.com, [0000-0001-9027-2330](https://orcid.org/0000-0001-9027-2330)

Giriş

Tüm dünyayı saran korona virüs pandemisi, ülkemizi de 2020 Mart ayından itibaren etkisi altına almıştır. Bu süreçte ilk önlem olarak okullar kapatılmış, iki hafta aradan sonra uzaktan eğitime geçilmiştir. Uzaktan eğitim ilkokullarda üçüncü ve dördüncü sınıflar için kullanılırken, birinci ve ikinci sınıf öğrencileri yalnızca EBA TV aracılığı ile derslerini takip edebilmişlerdir. Pandeminin uzaması ile birlikte yaz tatiline kadar bu öğrencilerin, öğretmenlerden yüz yüze ders alma imkânı kalmamıştır.

Genel çerçevede baktığımızda, sağlıklı bir eğitim-öğretim ortamı oluşması ve akademik olarak başarının yakalanmasında, öğreticiden bağımsız gerçekleşen ders çalışma faaliyetlerinin etkisi büyüktür. Öğrenme sürecinde, özellikle kalıcı bir öğrenme sağlanmasında, konuların pekiştirilmesinde ders dışı çalışmaların kullanılması bir zorunluluktur. Öğrenme sürecinin en önemli aşaması öğretici ile öğrencinin karşılıklı iletişime geçtiği aşamadır. Pandemi süreci bu noktada olumsuz bir etki yaratmıştır. Öğretici bu olumsuz etkiyi gidermek için, öğrencinin kendi kendisine ders çalışmasına imkân sağlayacak uygulamalara yönelmek durumundadır. Öğrencinin verimli ders çalışma alışkanlıklarına sahip olmaması durumu ya da yanlış çalışma alışkanlıkları geliştirmiş olması, okul başarısızlığına etki eden temel nedenlerden biri olarak kabul edilmektedir (Harvey, 1998; Türkcan ve Öcal, 2003). Nitekim verimli çalışma ve öğrenme yöntemleri geliştiremeyen öğrenciler, sınıf düzeyi yükseldikçe kendilerini öğrenmeye güdüleme, öğrenme süreçlerini planlama ve bunları değerlendirme konularında yetersiz kalabilmektedirler. Bu durum, okul başarılarını ve buna bağlı olarak okul sonrası yaşamlarını olumsuz yönde etkilemektedir (Yıldırım, 2000).

Öğrenme eyleminin gerçekleşmesini sağlayan birçok öge vardır. Öğrenmeye etki eden bu öğeleri; öğrenen, öğrenme, öğrenilen, öğreten ve öğrenme ortamı oluşturmaktadır. Bu beş öge, öğrenmeyi etkilemeleri açısından ele alındığında, son iki ögenin öğrenmeyi doğrudan etkilemediği, diğer öğeleri etkileyerek, yani dolaylı öğrenme üzerinde etkili olduğu görülmektedir. Örneğin, öğretmen öğrenmeyi doğrudan etkilemek yerine, öğrenenin öğrenmeye daha hazır hale gelmesine yardımcı olmak, öğrenme malzemesini daha kolay öğrenilebilecek bir şekle sokmak ve uygun öğrenme stratejisini kullanmak yoluyla öğrenmenin kolayca gerçekleşmesini veya zorlaşmasını sağlayabilir. Benzer bir şekilde, fiziksel ortamın araç-gereç, ısı, ışık ve ses açısından özelliklerini ifade eden öğrenme ortamı da, öğreneni öğrenmeye yöneltmek, çeşitli öğrenme stratejilerinin kullanılmasına uygun olmak ve öğretim araçlarını içermek yoluyla öğrenmeyi kolaylaştırabilmektir (Seven ve Engin, 2010).

Çağımızda bilim ve teknolojinin hızlı gelişmesi eğitimin niteliğini de büyük ölçüde değiştirmiştir. İstenilen nitelikte bir eğitimin gerçekleşmesinde ise, öğrencilerin öğrenmeyi öğrenmeleri temele alınacak bir durum olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu noktada öğrencilerin bilgiye ulaşmada sahip oldukları çalışma alışkanlıkları ve ders çalışırken kullandıkları yöntemler kalıcı öğrenmenin ve dolayısıyla başarının en önemli unsurudur (Demirezen ve Akhan, 2013). Yaşam boyu ve kendi kendine öğrenme çağdaş dünyanın ayrılmaz bir parçası haline gelmesiyle beraber ders çalışma becerileri, her yaşta bireyler için yaşam boyu gerekli olan beceriler olarak kabul edilmeye başlanmıştır. Öğrencilerin kendi çalışmalarının öğrenme sürecinde önemli bir etmen olduğu görüşünün kabul edilmesiyle, onların ders çalışma becerileri konusundaki yeterlilikleri de önem kazanmıştır. Bu becerilerin okul yıllarında edinilmesinin ve alışkanlık haline getirilmesinin, okul sonrası yaşamdaki başarıyı da etkileyeceği söylenebilir (Türkcan ve Öcal, 2003; Yıldırım vd., 2000). Ders çalışma becerileri genellikle planlı çalışma, çalışma ortamını düzenleme, etkili okuma, ders dinleme, not tutma, etkili yazılı anlatım, derse aktif katılma, ödev yapma, sınavlara hazırlanma ve sınavlara girme başlıkları altında

incelenmektedir. Öğrencinin verimli ders çalışma alışkanlıklarına sahip olmaması ya da yanlış çalışma alışkanlıkları geliştirmiş olması, okul başarısızlığının en temel nedenlerinden biri olarak kabul edilmektedir (Kesiktaş, 2006).

Öğrenme sürecinin başarısında, öğreticinin ne kadar çok duyu organına hitap ettiği de önemlidir. Uzaktan eğitimde bu şekilde, çok yönlü bir etkileşimin mümkün olmadığı aşikârdır. Burada birçok faktörün etkisi vardır. Örneğin çocukların uzaktan eğitime katıldıkları aracın özellikleri çok büyük önem arz etmektedir. Telefonda bağlanan çocuklar için on santimetrelik ekranda gördükleri yazı ya da öğreticinin etkisinin sınırlı olması kuvvetle muhtemeldir. Dış etkileri de göz önünde bulundurduğumuzda uzaktan eğitim faaliyetlerinin öğretici açısından, ciddi bir kısıtlama getirdiği görülmektedir.

Öğrencilerin verimli ders çalışma alışkanlıklarının kazanılmasında öğretmenin olduğu kadar ailenin de önemli görevleri olduğu söylenebilir. Anne ve baba bilinçli ya da bilinçsiz bir şekilde çocuğun sosyal, duygusal, dil ve zihinsel gelişimleri üzerinde önemli rol oynamaktadır (Engin, Özen ve Bayoğlu, 2009: 128). Çelenk (2003) çocuğun okuldaki başarısını belirleyen en önemli çevresel faktörün aile olduğunu, bununla birlikte akademik başarısı düşük olan öğrencileri diğer öğrencilerden ayıran en önemli faktörün de ailenin çocuğunun eğitimine karşı ilgisizliği olduğunu söylemektedir. Bu açıdan, aileler bir yandan öğrenciyi ders çalışma alışkanlıkları kazanma noktasında yönlendirirken diğer taraftan da öğrencilerin fiziki çevresini düzenlemelidir (Eren, 2011; Yiğit ve Kaçire, 2015).

Öğrenme ortamının eve dönüştüğü bu pandemi döneminde, dolaylı öğrenmenin en temel kaynaklarından olan öğrenme ortamı kavramı, öğreticiden bağımsız şekilde oluşmaktadır. Bu da öğrenme başarısına doğrudan etki etmektedir. Eğitim-öğretim faaliyetleri pandemi sürecinden olumsuz etkilenmiştir. Bu etkiyi sınırlandırabilmek adına evde ders çalışma alışkanlıklarının kazandırılması ve kullanılması büyük önem arz etmektedir.

Pandemiyle başlayan uzaktan eğitim döneminde öğrencilerin başarılarını artırmak için evde ders çalışma alışkanlığı kazanmaları önem arz etmektedir. Geçmiş dönemlerde de eğitim-öğretim faaliyetlerinin merkezinde olan evde ders çalışma alışkanlıkları bu dönemde daha da önem kazanmıştır. Pandemi döneminde evde ders çalışma alışkanlıklarında meydana gelen olumlu ve olumsuz değişimleri gözlemek için böyle bir çalışma yapılması planlanmıştır. Evde ders çalışma faaliyetleri olarak genelleyebileceğimiz ders çalışma uygulamalarının, pandemi sürecinden ne şekilde etkilendiğini görmek adına yapılan bu çalışma, uzaktan eğitim döneminde meydana gelen eksikleri belirleme açısından değerlidir. Çalışma ile 2019-2020 eğitim-öğretim yılında ilkökul öğretmenlerinin gözünden, pandemi sürecinin evde ders çalışmaya etkileri incelenirken, ilerleyen dönemlerde uzaktan eğitimin zaruri devamı noktasında alınabilecek önlemler konusunda da öğreticilerin algıları incelenmeye çalışılmaktadır. Ayrıca bu çalışma, velilerin gözünden pandemi sürecinin eğitim-öğretim faaliyetlerine etkisinin görülmesini de sağlama noktasında da kaynak teşkil edecektir.

1.1. Araştırmanın Amacı

Pandemi sürecindeki uzaktan eğitimde evde ders çalışma alışkanlıklarının öğretmen ve veli açısından değerlendirilmesi amacıyla yapılan bu çalışmada aşağıdaki sorulara cevap aranmaya çalışılmıştır:

Pandemi dönemi çocukların motivasyonunu ne şekilde etkiledi?

Öğretmenlerin ders çalışma alışkanlığı kazandırmada kullanılan yöntemler hakkındaki görüşleri nelerdir?

Öğretmenlerin pandemi döneminde ders çalışma ile ilgili yaşanan sıkıntılar hakkındaki görüşleri nelerdir?

Öğretmenlerin pandemi sürecinde teknolojinin evde ders çalışma alışkanlıklarına etkisine dair görüşleri nelerdir?

Öğretmen-veli iletişiminin ders çalışma alışkanlıklarına etkisi

Velilerin uzaktan eğitimde ödevlerin gerekliliğine ilişkin görüşleri

Velilerin evde ders çalışmada faydalı olduğunu düşündüğü uygulamalara ilişkin görüşleri nelerdir?

Velilerin evde ders pandemi öncesi ders çalışma alışkanlıkları ile pandemi dönemi ders çalışma alışkanlıkları arasındaki farklar nelerdir?

Velilerin evde ders çalışma noktasında çocukları desteklemelerine yönelik görüşleri nelerdir?

Ders çalışma süresi bakımından pandemi öncesi ve sonrası arasındaki değişiklikler nelerdir?

Pandemi sürecinin olumsuz etkilerini gidermek için neler yapılabilir?

Araştırmanın Önemi

Bu araştırma alanında pandemi sürecinin, eğitim hayatımıza yeni girmesi nedeniyle güncel bir çalışmadır. Pandemi dönemindeki eğitim süreciyle ilgili çok sayıda araştırma yapılmasına rağmen, pandemi döneminde evde ders çalışma alışkanlıklarındaki durumla ilgili herhangi bir bilimsel araştırmaya rastlanmamıştır. Dolayısıyla bu araştırma daha önce yapılmamış bir çalışma olması nedeniyle özgün bir çalışmadır. Çalışma ile ilerleyen zamanlarda uzaktan eğitimin kullanılması durumunda, evde ders çalışma alışkanlıklarının ne şekilde kazandırılacağı ve bu alışkanlıkların eğitime katkısı konusunda fikir sahibi olunması beklenmektedir.

Yöntem

Araştırmanın Deseni

Bu çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden olan olgu bilim (fenomenoloji) deseni kullanılmıştır. Olgu bilim deseni fark ettiğimiz, ancak derin ve detaylı bir anlayışa sahip olmadığımız olgulara odaklanmaktadır. Fenomenolojik çalışma birkaç kişinin bir fenomen veya kavramlarla ilgili yaşanmış deneyimlerinin ortak anlamını tanımlar (Özet, 2014). Olgu bilim çalışmalarının temel amacı, bir olguyla ilgili kişisel deneyimleri, daha genel bir düzeye çekmektir (Creswell, 2007). Olgu bilim çalışmalarında genellikle bir olguya ilişkin bireysel algıların ortaya çıkarılması ve yorumlanması amaçlanır (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Bu çalışmada, 2019-2020 eğitim – öğretim yılında birinci ve ikinci sınıfta bulunan öğrenci velileri ile bu dönemde birinci ve ikinci sınıfları okutan öğretmenlerin görüşlerinden faydalanılmıştır.

Bu çalışmada, birinci sınıflarda görev yapan öğretmenlerin oyun ve fiziki etkinlikler dersi ile ilgili görüşlerini belirleyebilmek için nitel araştırma deseni kullanılmıştır. Nitel araştırma, gözlem, görüşme, doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma olarak tanımlanmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Genel itibari ile nitel araştırmacı gözlem, görüşme ve dokümanlardan yola çıkarak kavramları, anlamları ve ilişkileri açıklayarak süreci sürdürür (Merriam, 1998).

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubu, pandemi döneminde evde ders çalışma alışkanlıklarına ilişkin görüşleri belirlemeyi amaçladığı için amaçlı örnekleme yöntemi ile belirlenmiştir. Pandeminin başlarında öğretim faaliyetlerinden uzak kalan 2019-2020 yılında Sivas ili Kangal ilçesindeki bir ilkokuldaki birinci ve ikinci sınıf öğretmenleri ve öğrenci velilerinden oluşmaktadır. Araştırmanın çalışma grubu, amaçlı örnekleme yönteminden biri olan ölçüt örnekleme ile seçilmiştir. Bir araştırmada gözlem birimleri belli niteliklere sahip kişiler, olaylar, nesnelere ya da durumlardan oluşturulabilir. Bu duruma örnekleme için belirlenen ölçütü karşılayan birimler (nesnelere, olaylar vb.) örnekleme alınır (Büyüköztürk, 2008). Çalışma grubunun ölçüt örnekleme yoluyla belirlenmesi sayesinde araştırmaya konu olan olguyu yaşayan kişilerin deneyimlerinin yansıtılması amaçlanmıştır. Bu çalışmada katılımcıların belirlenmesinde; pandemi sürecinden doğrudan etkilenme temel ölçüt olarak dikkate alınmıştır. Buna göre araştırmaya, farklı mesleki kıdemlere sahip 2019-2020 öğretim yılında birinci ve ikinci sınıfı okutan 18 sınıf öğretmeni ve 2019-2020 öğretim yılında birinci sınıfta öğrencisi olan farklı eğitim seviyelerine mensup 21 veli katılmıştır. Toplam 18 öğretmen 12 si erkek, 6'sı kadın, 7 öğretmenin kıdem yılı 10-15, 7'si 5-10, 3'ü 0-5, 1'i 15-20; 77'si 1. Sınıf, 11'i 2. Sınıf öğretmenidir. Velilerin 5'i erkek, 16'sı kadındır. Velilerin tümünün çocukları 2. Sınıfta okumaktadır. Velilerin 5'i ortaokul mezunu, 2'si ilkokul mezunu, 10'u lise mezunu, 4'ü üniversite mezunudur.

Verilerin Toplanması

Araştırma olgubilim (fenomenoloji) desenine dayalı olarak gerçekleştirildiğinden veri toplama aracı olarak görüşme tekniği kullanılmıştır. Olgulara ilişkin deneyim ve anlamları ortaya çıkarmada görüşme tekniği araştırmacılara etkileşim, esneklik yoluyla irdeleme olanakları sunar (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Bu amaçla oluşturulan yarı yapılandırılmış görüşme formu detaylı analiz edilerek hazırlanmış, sorulan soruların ulaşılmak istenen amaçlara uygun olmasına gayret edilmiştir. Bu amaçla pandemi dönemi etkilerini hisseden 3 öğretmenle birlikte çalışılarak görüşmede sorulacak sorular hazırlanmıştır. Hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu, uzman görüşlerini almak amacıyla Eğitim Fakültesi Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalı'ndan iki öğretim elemanının görüşüne sunulmuştur. İki kez değiştirilen görüşme formu son halini almıştır. Yapılan görüşmelerin süresi ortalama 30 ile 50 dakika arasında değişmektedir.

Verilerin Analizi

Olgubilim (fenomenoloji) desenini kullanan çalışmaların amacı, insanların belli bir olgu (fenomen) ya da gerçeğin belirli bir yönünü kavrama, onunla ilgili yorumda bulunma ya da anlamlandırma kullandıkları farklı yolları aramaktır. Bu arayışla beraber olgular üzerinde anlamlar ortaya çıkarılır ve bu anlamlar kategorilere göre sınıflandırılır. Bu çalışmada görüşmeler yoluyla elde edilen veriler, betimsel analiz yaklaşımıyla çözümlenmiştir. Betimsel analiz elde edilen bulguları düzenlenmiş ve yorumlanmış olarak okuyucuya sunmak için yapılır (Yıldırım ve Şimşek, 2006). Araştırmada, her bir soruya verilen yanıtların dökümü yapılmıştır. Temalar oluşturulması, görüşme soruları bağlamında yapılmış, öğretmenlerden ve velilerden gelen cevaplardan yola çıkarak birbiri ile ilişkili ya da benzer sorular aynı temalarda birleştirilmiştir. Araştırmacılar, öğretmenlerin anket formlarına yazmış oldukları görüşleri ayrı ayrı kodlayarak kategoriler üzerinde görüş birliğini ve görüş ayrılığını belirlemişlerdir. Daha sonra Milles ve Huberman'ın (2002) (Güvenirlilik: Görüş Birliği / [Görüş Birliği + Görüş Ayrılığı]) formülü uygulanarak araştırmanın güvenirliliği hesaplanmıştır. Bu formüle göre araştırmanın güvenirliliği 0,92 bulunmuştur. Milles ve Huberman (2002)'a göre, uzman ve

araştırmacı değerlendirmeleri arasındaki uyumun 0,90'a yaklaşması ya da 0,90'ı geçmesi durumunda arzu edilen düzeyde bir güvenilirlik sağlanmış olmaktadır.

Etik kurul izni

Fırat Üniversitesi Rektörlüğü Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kurulu “Pandemi Sürecinde Evde Ders Çalışma Alışkanlıklarının Öğretmen ve Veli Açısından Değerlendirilmesi” konulu çalışmayı uygun görmüş olup, çalışmanın etik kurallara uygun olduğuna oybirliğiyle karar vermiştir.

Bulgular

Araştırma için kullanılan veri toplama aracı olan görüşme formlarında sorulan sorular ve verilen cevaplar göz önüne alındığında bulguların iki temel başlık altında toplanmasının fayda sağlayacağı düşünülmektedir. Bu amaçla öğretmenlerin evde ders çalışma alışkanlıklarındaki değişime bakış açısı ile velilerin evde ders çalışma alışkanlıklarındaki değişime bakış açısı farklı başlıklar altında ele alınmıştır.

1. Öğretmenlerin Uzaktan Eğitimde Evde Ders Çalışma Alışkanlıklarındaki Değişime Yönelik Görüşleri

Bu başlık altında, öğretmenlerin uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerin evde ders çalışma alışkanlıklarındaki değişime yönelik görüşleri alt başlıklar şeklinde sunulmuştur.

1.1. Öğretmenlerin Uzaktan Eğitimde Öğrencilerin Motivasyonu ve Motivasyon Sorunlarının Nedenleri Hakkındaki Görüşleri

Öğretmenlere öğrencilerin motivasyonu hususunda sıkıntı yaşanılıp yaşanılmadığı sorulmuştur. Çalışmaya katılan öğretmenlerin % 94'ü (17 kişi) öğrencileri motive etme konusunda sıkıntı yaşadığını belirtirken, % 6'sı (1 kişi) belirgin bir fark olmadığını belirtmiştir (Tablo 1). Belirgin bir fark olmadığını belirten öğretmenin, meslekte ikinci yılında olması, geçmiş tecrübelerinin yetersiz olması, dolayısıyla kıyaslama yapma imkânı olmaması nedeniyle bu fikrin bağlayıcılığı sınırlıdır. Bu konuda bazı öğretmenlerin görüşleri şöyledir:

Ö1; “Kesinlikle yaşadım. Alışık olmadığımız bir sistemde eğitime devam ettiğimiz için çeşitli sorunlarla karşı karşıya kaldık. Bağlantı sorunları, derse girilen ortamdaki dikkat dağıtıcı unsurlar, tablet-telefon ekranına fazlaca maruz kalma, yüz yüze eğitimdeki gibi birebir etkileşimin olmayışı gibi. Bu sorunlar uzaktan eğitimde motivasyonun azalmasına sebep oldu.” demiştir.

Ö5; “Evet yaşadım. Çünkü sınıf ortamının öğrenciyi motive etmedeki etkisi, dijital ortamda yok.” yanıtını vermiştir.

Ö11 ise; “Uzaktan eğitimde çocukları motive etmede büyük problemler yaşıyorum. Uzaktan eğitim yüz yüze iletişimin getirmiş olduğu avantajları içermemektedir. Örneğin; bir konuyu anlatırken öğrencilerimizle göz göze gelmemiz, jest ve mimikleri kullanmamız konunun öğretiminde faydalı olmaktadır.” şeklinde görüş bildirmiştir.

Katılımcı öğretmenlerden birisi ayrıca teknolojik aletlerin, tür ve özelliklerinin de motivasyonu etkilediğini belirtmiştir.

Tablo 1. Öğretmenlerin Öğrencilerin Motivasyonu Hususunda Sıkıntı Yaşama Durumu

Kodlar	F	%
---------------	----------	----------

Sıkıntı Yaşıyorum	17	% 94
Belirgin Bir Farklılık Yok	1	% 6

Öğrencilerinde motivasyon problemi yaşadığını belirten öğretmenlerin bunun nedeni hakkında verdikleri cevapları Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2. Öğretmenlerin Gözünden Motivasyon Probleminin Nedenleri

Kodlar	F	%
Evde Dikkatlerini Dağıtacak Nesne ve Kişilerin Varlığı	8	% 47
Uzaktan Eğitimin Çocukların Seviyesine Uygun Olmaması	6	% 35
Velilerin Derslere Müdahalesi	3	% 18

Tablodan da anlaşıldığı gibi öğretmenler en fazla evde öğrencilerin dikkatlerini dağıtacak nesne ve kişilerin varlığını motivasyon problemi nedeni olarak görmektedirler.

1.2. Öğretmenlerin Ders Çalışma Alışkanlığı Kazandırmada Kullanılan Yöntemler Hakkındaki Görüşleri

Evde ders çalışma alışkanlığı kazandırma, öğreticilerin temel nitelikleri arasındadır. Pandemi dönemi çalışma alışkanlığı kazandırmak için yapılan uygulamalarda en fazla ev ödevlerinin tercih edildiği görülmüştür. Katılımcı öğretmenlerin 16’sı (%88) ders çalışma alışkanlığı kazandırmada ev ödevlerinden faydalandığını belirtmiştir. Bu öğretmenlerden 4 tanesi evde ders çalışma alışkanlığı kazandırmak için verdikleri ödevleri mutlaka kontrol ettiklerini belirtmişlerdir (Tablo 3). Bu konuda bazı katılımcı öğretmenlerin görüşleri şöyledir;

Ö5; “Özet çıkarma, test çözüme gibi ödevlerle evde ders çalışmaya yönelik çalışmalar yaptırırım.”

Ö11; “Evde etkinliklerin planlı yürütülebilmesi için sık sık veli ve öğrenci ile görüşüldü. Toplantılar yapılarak konunun ayrıntıları anlatıldı.”

Ö12; “Bireysel olarak veliler ile görüşmeler yaparak, çocukların sorumluluk duygusu kazanmalarını sağlamaya çalıştım. Böylece verdiğim etkinliklerin takibini yapma ihtiyacı hissetmeyebilirdim.”

Tablo 3. Evde Ders Çalışma Alışkanlığı Kazandırmada Kullanılan Yöntemler

Kodlar	F	%
Ev Ödevleri İle	16	% 88
Veli Desteği İle	2	% 12

1.3. Öğretmenlerin Evde Ders Çalışma ile İlgili Yaşanan Sorunlar Hakkındaki Görüşleri

Katılımcı öğretmenlerin tamamı pandemi sürecinde evde ders çalışma alışkanlığı kazandırmada sorun yaşadığını belirtmiştir. Bu sorunların neler olduğuyla ilgili bulguların yer aldığı tablo 4’te görüldüğü gibi öğretmenlerin % 61’i (11 kişi) ders çalışma alışkanlığı kazandırmak için kullandığı ödevlerin kontrolünü yapamamasını en büyük sorun olarak belirtmiştir. % 27’si (5 kişi) ise değerlendirme çalışmaları yapamadıkları için ödevlerin ve evde yaptıkları çalışmaların verimli olup olmadığını anlayamadığını, bu yüzden de müdahale edemediklerini belirtmişlerdir. Ö 6; “Veli iletişimi ile evde ders çalışma alışkanlığı kazandırmada başarılı oldum” diye belirtmiştir. Ö 11’de “Kaynak yetersizliğinden uzaktan eğitimde ödevlendirme ve diğer uygulamalarda yetersiz kaldım.” şeklinde belirtmiştir.

Tablo 4. Uzaktan Eğitimde Evde Ders Çalışma Alışkanlığı Kazandırmada Yaşanan Sorunlar

Kodlar	F	%
Verilen Ödev Ve Etkinliklerin Takibinin Yapılamaması	11	% 61
Çalışmaların Verimli Olup Olmadığının Anlaşılma Zorluğu	5	% 27
Konu Eksiklerinin Belirlenememesi	2	% 12

1.4. Pandemi Sürecinde Teknolojinin Evde Ders Çalışma Alışkanlıklarına Etkisine Dair Görüşler

“Pandemi sürecinde evde ders çalışma noktasında teknolojiden ne şekilde faydalandınız?” ile ilgili soruya öğretmenlerin tamamı (%100) canlı ders uygulaması demiştir. Soru detaylandırılarak “Canlı dersler sırasında faydalandıklarınız neler?” şeklinde yönlendirildiğinde, öğretmenlerden % 72’si akıllı tahta uygulamaları ve ek kaynaklardan faydalandıklarını belirtmişlerdir.

Tablo 5. Canlı derslerde faydalanılan araç ve gereçler

Kodlar	F	%
Akıllı Tahta	13	% 72
Ek Kaynaklar	5	% 28

Ö12; “Sınıfta kullandığım kaynağı evlere gönderdim. Bilgisayarına indirdiğim akıllı tahta uygulaması ile ders işliyorum.” demiştir.

Yine, Ö14; “Yeni konu verdiğim zaman konu anlatımlarını birer video çekip Youtube da açtığım kanalda yayınlıyorum. Böylece çocuklar tekrar tekrar izleyebiliyor” demiştir.

1.5. Pandemi Sürecinde Veli-Öğretmen İletişiminin Evde Ders Çalışma Alışkanlıklarına Etkisine Dair Görüşler

“Veli-Öğretmen ilişkisine pandeminin ne tür bir etkisi oldu? Bu etki evde ders çalışma alışkanlığı kazandırma noktasında sizi ne şekilde etkiledi?” soruları ile elde edilen bilgiler doğrultusunda şu bulgulara ulaşılmıştır. Veli-öğretmen iletişiminin etkisi noktasında veliler ile iletişimlerinin arttığını düşünen katılımcı öğretmen sayısı 16 (% 88) olmuştur. İki katılımcı ise veli-öğretmen iletişim sıkıntısının pandemi sürecinde daha da arttığını belirtmiştir (Tablo 6). Bu katılımcılardan birisi Ö 17; “Sınıfımdaki 16 öğrenciden 4 tanesinin velisini hiç görmedim. Numaraları bile yok.” demiştir.

Tablo 6. Uzaktan Eğitimde Veli-Öğretmen İlişkisi

Kodlar	F	%
Pandemi Sürecinde Veliler İle İletişim Artması	16	% 88
Pandemi Sürecinde Veliler İle İletişim Değişmemesi	2	% 12

Tablo 7’de de görüldüğü gibi 14 öğretmen velilerle iletişimin öğrencilerin ders çalışmalarına olumlu yansıdığını söylerken, 4 öğretmen veli iletişiminin bir etkisi olmadığını söylemiştir.

Tablo 7. Veli iletişiminin Ders Çalışma Alışkanlıklarına Yansıması

Kodlar	F	%
Veli İletişiminin Ders Çalışmaya Olumlu Yansıması	14	% 78
Veli İletişiminin Etkisinin Olmaması	4	% 22

1.6. Uzaktan Eğitim Sürecinde Meydana Gelen Değişimler ve Uzaktan Eğitime Katılmayan Öğrencilere Yönelik Uygulamalar İle İlgili Bulgular

Tablo 8’den anlaşılacağı üzere uzaktan eğitim sürecinin başlangıcından itibaren yaşanan değişimle ilgili olarak öğretmenlerin 14’ü (% 78) uzaktan eğitim sürecinin başına göre çocukların derse katılım oranlarının ve canlı derslerin faydasının azaldığını belirtmiştir.

Tablo 8. Uzaktan Eğitim Sürecinde Zaman İçinde Yaşanan Değişimler

Kodlar	F	%
Uzaktan Eğitimin Faydasının Zaman İçinde Azalması	14	% 78
Uzaktan Eğitimin Faydasının Zaman İçinde Artması	4	% 22

Uzaktan eğitim sürecinin ilerlemesi ile birlikte çocukların ders çalışma alışkanlıklarında meydana gelen değişimleri sorgulamaya yönelik soruya verilen yanıtlarda Ö15; “Çocuklar artık derslerden sıkılmaya başladı. Gün geçtikçe derse olan ilgileri azalıyor”; Ö2 ; “Uzaktan eğitim süreci ilerledikçe derse katılım sayıları da düştü, derse olan ilgi de azaldı.”; Ö7 ise; “İlk zamanlar teknolojik araçlara alışık olmadıklarından dinliyorlardı. Şimdi aletlerle oynamaya başladılar. “ demiştir.

Katılımcılardan sadece 4’ü zamanla daha olumlu bir seyir olduğunu belirtmiştir. Bu katılımcılardan Ö16; “Çocuklar araçları kullanmayı öğrenince dersler daha eğlenceli hale geldi.” demiştir. Olumlu seyir olduğunu düşünen bir başka katılımcı Ö13; “Çocuklar zamanla daha iyi uyum sağlamaya başladı.” demiştir.

Uzaktan eğitime katılmayan çocuklara ödevlendirme ile ulaşmaya çalışıyorum diyen öğretmenlerin oranı %61’dir. Bir öğretmen ise Ö11 “Canlı derse giremeyen çocukları belirli günlerde okula alıyorum” demiştir. Katılımcı öğretmenlerin 6’sı (%33) Uzaktan eğitime katılmayan çocuklarda evde ders çalışma alışkanlığının kazandırılmasıyla ilgili olarak hiçbir şey yapamadıklarını belirtmiştir. Bu katılımcılardan Ö17; “Veliler ile iletişime geçemiyorum.” demiştir. 1 öğretmen (%6) ise veliler ile birebir iletişime geçtiklerini ve ödevleri yüz yüze ulaştırmaya çalıştıklarını belirtmişlerdir (Tablo 9).

Tablo 9. Uzaktan Eğitime Katılmayan Çocuklar İle İlgili Yapılan Çalışmalar

Kodlar	F	%
Uzaktan Eğitime Katılmayan Çocuklara Ödevlendirme İle Ulaşmaya Çalışma	11	% 61
Uzaktan Eğitime Katılmayan Çocuklara Ulaşamama	6	% 33
Uzaktan Eğitime Katılmayan Çocuklara Yüz Yüze Ulaşma	1	% 6

Velilerin Evde Ders Çalışma Alışkanlıklarındaki Değişime Yönelik Görüşleri

Velilerin Evde Ders Çalışma Uygulamalarında Motivasyon İle İlgili Görüşleri

Velilere sorulan “çocukların evde ders çalışma noktasında motivasyon sıkıntısı yaşadıklarını düşünüyor musunuz?” sorusuna verilen yanıtlarda velilerin % 81’inin sıkıntı yaşadığı görülmüştür (Tablo 10).

Tablo 10. Velilerin Motivasyon İle İlgili Görüşleri

Kodlar	F	%
Evde Ders Çalışma Uygulamalarında Pandemi Sürecinde Motivasyon Sıkıntısı Yaşama	17	% 81
Evde Ders Çalışma Uygulamalarında Pandemi Sürecinde Sıkıntı Yaşamama	4	% 19

Katılımcılardan V4; “Kesinlikle evet. İster istemez okul gibi olmuyor şeklinde görüş bildirmiştir.” Genel olarak motivasyonun düştüğünü düşünen velilerden V9 kodlu katılımcı motivasyonun düşme nedenine de değinmiş “Kesinlikle düşünüyorum, evde dışarıdan gelen bir ses bile dikkatlerini dağıtıyor” demiştir.

Sıkıntı yaşamadım diyen velilerden V10 kodlu katılımcı; “Hayır düşünmüyorum, çünkü ödevlerini eksiksiz yapmaya çalışıyorlar.” şeklinde görüş bildirirken, yine motivasyon sıkıntısı yaşamadıklarını düşünen katılımcı V12 “Kesinlikle düşünmüyorum. Sıkıldığı zaman yarım saat dinlen, resim yap, bahçede kardeşinle oyna, boyama yap diye motive ettim. Öyle olunca haliyle de motivasyonu düşmedi.” demiştir.

2.2. Velilerin Uzaktan Eğitimde Ödevlerin Gerekliliğine İlişkin Görüşleri

Velilerin % 86 oranında büyük çoğunluğu (18 kişi) uzaktan eğitim sürecinde ödevlerin gerekli olduğunu belirtmişlerdir. Ayrıca ödev konusunda yardımcı olduğunu söyleyen veliler de çoğunluğu teşkil etmektedir (Tablo 11). Özellikle eğitim seviyesi yüksek velilerin çocukların ödevleri ile daha fazla ilgilendikleri görülmüştür.

Tablo 11. Uzaktan Eğitimde Ödevlerin Gerekliliği İle İlgili Görüşler

Kodlar	F	%
Uzaktan Eğitimde Ödev Gerekli	18	% 86
Uzaktan Eğitimde Ödev Gerekli Değil	3	% 14

V6 kodlu katılımcı “Ödevler bu sürecin olmazsa olmazıdır.” demiştir. Bir başka katılımcı V8 ise “Çocukları derse oturtmak için bir sebebe ihtiyaç var. Ödev bu sebeplerden en çok işe yarayanı.” demiştir. V10 kodlu katılımcı “Ödev olmazsa derse oturmuyorlar” demiştir.

2.3. Velilerin Evde Ders Çalışmada Faydalı Olduğunu Düşündüğü Uygulamalara İlişkin Görüşleri

Katılımcı velilerin evde ders çalışma uygulamaları ile ilgili görüşleri sorulduğunda iki noktada verilen cevapların fazlalığı (13 kişi) görülmektedir. Bu noktalar okuma-anlama ve problem çözmedir. Katılımcılardan V18; “Evde en fazla problem çözüyoruz.” demiştir.

V7; “En önemlisinin okuma-anlama olduğunu düşünüyorum. Problem ve test çözme de önemlidir. Okuduğunu anlayan öğrencinin başarısı yüksek olur.”

V8 kodlu katılımcı; “Okuma-anlama çalışmaları yapıyoruz. Birlikte okuma yapıyoruz.”

V10; “Daha çok okuma-anlama” demişlerdir.

Tablo 12. Velilerin Faydalı Olduğunu Düşündükleri Faaliyetler

Kodlar	F	%
Problem Çözme, Okuma-Anlama	13	% 62
Test Çalışmaları	5	% 24
İnternet Sitelerinden Faydalanma	3	% 14

Velilerden 5'i çocuklarına test çalışmaları yaptırdıklarını söylemişlerdir.

Katılımcılardan bir kısmı ise internetteki ders videolarından faydalandıklarını belirtmişlerdir.

V21 kodlu katılımcı “Farklı sitelerden konu anlatım videoları açıyorum.” demiştir. Bu aşamada velilerden yalnızca 2 tanesi farklı uygulamalardan bahsetmiştir.

V11; “İnternette farklı çalışmalar indirip yapıyorum. Ayrıca evde tahtam var oradan ders yapıyoruz.” demiştir.

2.4. Velilerin Pandemi Döneminde Kazanılan Evde Ders Çalışma Alışkanlıklarının Pandemi Sonrasında da Kalıcı Olup Olamayacağına İlişkin Görüşleri

Katılımcı velilerden % 81’lik büyük kısmı (17 veli) pandemi sürecinde kazanılan evde ders çalışma alışkanlıklarının pandemi sonrasında da kalıcı olacağını düşündüğünü belirtmiştir. Yalnızca 4 veli farklı görüş bildirmiştir (Tablo 13).

Tablo 13. Pandemi Döneminde Kazanılan Evde Ders Çalışma Alışkanlıklarının Kalıcılığına İlişkin Bulgular

Kodlar	F	%
Evde Ders Çalışma Alışkanlığının Devam Etmesi	17	% 81
Evde Ders Çalışma Alışkanlığının Devam Etmemesi	4	% 19

Pandemi sürecinin sonunda da evde ders çalışma alışkanlıklarında yaşanan değişimlerin kalıcı olacağını düşünen velilerden birisi olan V15; “Teknolojinin kullanımı bu süreçte önemli hale geldi. Sürecin devamında da kullanılmaya devam edecektir.” demiştir.

Pandeminin bitmesi ve yüz yüze eğitimin başlamasıyla bu süreçle birlikte edinilen evde ders çalışma alışkanlığının devam etmeyeceğini düşünen V8; “Süreç bitince okullar açılınca, evde bu kadar ders çalışmalarına gerek kalmaz.” demiştir. V14 ise; “Uzaktan eğitimden sonra destek eğitimleri başlayacağı için zamanlarının çoğunu okulda geçirirler.” demiştir.

2.5. Velilerin Evde Ders Çalışma Noktasında Çocukları Desteklemelerine Yönelik Görüşleri

Pandemi dönemindeki uzaktan eğitim sürecinde velilerin %90,48’i (19 veli) ders çalışmalarına destek olduklarını söylerken, sadece %9,52’si bu süreçte çocuklarının evde ders çalışma hususunda herhangi bir destek veremediğini söylemiştir (Tablo 14).

V12 kodlu katılımcı “yaptıkları çalışmaların üzerine bir şeyler ekleyerek keyifli hale getirmeye çalışıyoruz” şeklinde görüş bildirmiştir. % 90,48’lik kısmını oluşturan 19 veli ise, “elimizden geleni yapıyoruz” ve “uğraşıyoruz” şeklinde görüş bildirmiştir.

Tablo 14. Velilerin Pandemi Döneminde Evde Ders Çalışmada Çocukları Desteklemelerine İlişkin Bulgular

Kodlar	F	%
Destek Verme	19	% 90
Destek Vermeme	2	% 10

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Pandemi süreci ile birlikte başlayan uzaktan eğitimde evde ders çalışma alışkanlıklarında meydana gelen değişiklikleri tespit etmek ve uzaktan eğitim sürecine veli ve öğretmen gözünden bakmak amacıyla hazırlanan bu çalışmada, pandemi sürecinden en fazla etkilenen birinci ve ikinci sınıf öğretmenlerinin ve velilerinin görüşleri alınmıştır.

Araştırmanın öğretmenler ile ilgili olan kısmında belirlenen görüşlere genel olarak bakıldığında, pandemi süreci ile birlikte başlayan uzaktan eğitimin ilköğretim düzeyine uygun olmadığı söylenebilir. Uzaktan eğitim, yaş ve seviye olarak üst grup öğrenmeler için etkili bir uygulama sayılabilir. Bu araştırmanın çalışma grubunu teşkil eden birinci ve ikinci sınıf öğrencilerinin durumunda ise faydalı olmadığı öğretmenlerin genel görüşüdür.

Uzaktan eğitimde karşılaşılan sorunları tespit etmeye yönelik olarak sorulan motivasyon sorusuna verilen cevaplarda, uzaktan eğitimde çocukları motive etmede ciddi sorunlar ile karşılaşıldığı belirtilmiştir. Katılımcı öğretmenlerin büyük bir kısmı öğrencileri derse motive etmede sıkıntı yaşadıklarını belirtmişlerdir. Uzaktan eğitimde motivasyon sorunu farklı araştırmalarla da ortaya konmuştur. Öğretmenlere yönelik yapılan uzaktan eğitim çalışmasında, öğrencilerde motivasyon düşüklüğünün olduğunu tespit etmeleri çalışmamızı desteklemektedir (Arslan ve arkadaşları, 2021). Aynı şekilde Bakioğlu ve Çevik'in (2020) araştırmasında pandemi ile birlikte öğrencilerin korku ve kaygılarının arttığı; motivasyonların düşük olduğu bulunmuştur. Ayrıca Özdoğan ve Berkant (2020)'da yapmış oldukları araştırmada uzaktan eğitimde motivasyon sorununa dikkat çekmişlerdir.

Motivasyonun öğrenme üzerindeki etkisi büyüktür. Burada yaşanan sıkıntı öğretim sürecinin tümüne olumsuz yansımaktadır. Veliler ile yapılan görüşmelerde de velilerin önemli bir kısmı, çocukların motivasyonunda belirgin bir düşüş olduğunu belirtmişlerdir.

Bir çocuk dikkat süresini ilköğretimde yirmi-otuzbeş dakika tutabilir (Aral ve Baran, 2011). Ancak bu süre uzaktan eğitimde daha da azalmaktadır. Bunda en önemli etkenin “evde dikkatlerini dağıtacak nesne ve kişilerin varlığı” olduğu katılımcılar tarafından belirtilmiştir. Okul ortamında bulunan bireylerin ortak hedefler etrafında birleşmiş olmaları, okullarda yapılan eğitimin kalitesine önemli ölçüde etki etmektedir. Evde bulunan bireylerin ise bu süreçte, öğrenme faaliyetlerinin içinde bulunmamaları, gereken hassasiyeti göstermemelerine de neden olmaktadır. Otçeken (2022) tarafından yapılan araştırmada uzaktan eğitimde öğrencilerin ekran karşısındayken sıkıldığı, dikkatleri dağıldığı, ayrıca öğrencilerin katılım göstermek istediklerinde kendileriyle ilgilenilmediği takdirde dersten koptukları, başka şeylerle ilgilendikleri ve yeterince adapte olamadıkları, derse kendilerini veremediklerinin görüldüğü belirlenmiştir. Ayrıca Kuş, Mert ve Boyraz (2021)'da çalışmalarında uzaktan eğitimde dikkat dağınıklığını, bu sürecin olumsuz etkilerinden biri olarak tanımlamıştır.

Öğretmenlerin evde ders çalışma alışkanlığı kazandırma konusunda en sık başvurdukları yöntemin ödevlendirme olduğu anlaşılmıştır. Ödevlendirme etkinliğinin pandemi öncesinde de en sık kullanılan, evde ders çalışma alışkanlığı kazandırma tekniği olduğu belirtilmiştir. Veliler ise evde en sık yaptıkları çalışmaların “problem çözme, test çalışmaları ve okuma-anlama çalışmaları” olduğunu belirtmişlerdir. Bu çalışmalara

bakıldığında hepsinin pekiştirme çalışmaları olduğu görülmektedir. Bu noktada öğreticinin konu anlatımının gerekliliği net şekilde anlaşılmaktadır.

Yeni konu öğretimi noktasında uzaktan eğitim sürecine has olarak geliştirilen bazı yöntemler göze çarpmaktadır. Bunlardan en dikkat çekici olanı, katılımcı bir öğretmenin konu anlatımlarını video olarak kaydederek, açtığı kanaldan yayınlamasıdır. Bu şekilde çocukların konu çalışmalarına olanak sağlanmış olmaktadır. Ayrıca velilerin bazıları, konu anlatım videoları için internet sitelerinden faydalandıklarını belirtmiştir. Üniversite mezunu olan veliler, ders çalışma konusunda çocuklarına destek verdiklerini belirtmişlerdir. Buradan eğitim düzeyinin, öğrencinin evde yaptığı ders çalışma faaliyetlerine katkısı ile doğru orantılı olduğunu söyleyebiliriz.

Pandemi sürecinde ilkökul birinci ve ikinci sınıf öğrencileri için teknoloji büyük öneme sahiptir. Öğrenciler “EBA” sistemi üzerinden ders almaktadırlar. Öğretmenler de bu sistem üzerinden derslerini tanımlamaktadır. Verilen dersler “Zoom” uygulaması üzerinden yapılmaktadır. Bu sistemde öğretmen ile öğrenci hem görüntülü hem de sesli iletişim kurabilmektedir. Bu iletişim şeklinin birden fazla duyu organına hitap etmesi öğretimin kalitesini artırsa da kullanılan aracın özelliklerinin de önemi büyüktür. Evde kurulu bir masaüstü bilgisayar aracılığı ile ders alan bir öğrenci ile telefonun yedi santimetrelik ekranından ders yapmaya çalışan bir öğrencinin durumları bir olmayacaktır. Bu konunun önemini öğretmenler ayrıca belirtmişlerdir.

Öğretmen ile veli ilişkisinin öğrencinin akademik başarısına etkisi büyüktür. Veli-öğretmen ilişkisinin pozitif olması, öğrencinin başarılı olması açısından da son derece önemlidir (Hill ve Taylor, 2004). Öğrenme sürecinde veli, öğrenci ve öğretmenin payları neredeyse eşittir. Zamanla öğrenme sürecinde, veli ve öğretmenin etkinliği artmaktadır. Eskiden okul sınırları ile sınırlı olan öğretici misyonu, çağın gerekleri doğrultusunda, artık yaşamın geneline yayılmıştır. Öğretmen-veli arasındaki iletişim tek yönlü olabileceği gibi çift yönlü de olabilir. Öğretmen ebeveynlerle bilgi paylaşımını en üst düzeye çıkarmak için her iki yaklaşımı da en üst düzeyde kullanabilmelidir (Graham-Clay, 2005). Bu iki yaklaşım öğretmene, velinin ev ortamında çocuğunun eğitimine aktif katılımını destekleyen ve davet eden bir mekanizma sağlar. Ayrıca sınıf içi öğrenme faaliyetleri ile evde öğrenme faaliyetleri arasındaki bağlantı bu sayede sağlanabilir (Loughran, 2011).

Araştırmaya katılan öğretmenlerin % 88’lik kısmı pandemi süreci ile birlikte veli iletişiminin arttığını belirtmiştir. Bununla birlikte veli iletişiminin artmasının ders başarısına etkisinin olmadığını söyleyen öğretmenlerin oranı % 22’dir. Araştırmada kullanılan veli çalışma grubunun eğitim düzeyi genel anlamda orta düzey olarak değerlendirilebilir. Bu veli topluluğunun eğitim düzeyinin çeşitliliği öğretmen ilişkisinin de farklı olmasına neden olmuştur.

Araştırmada dikkat çeken bir konu da, uzaktan eğitim sürecinin ilerlemesi ile birlikte yaşanan değişim noktasındaki olumsuzluktur. Katılımcı öğretmenlerin birçoğu uzaktan eğitim sürecinin başında çocukların daha iyi motive olduklarını, sürecin ilerleyen aşamalarında motivasyonlarının düştüğünü belirtmiştir. Uzaktan eğitim sürecinin ilk zamanlarındaki bilinmezliğin getirdiği merak çocukların derse karşı ilgisini ayakta tutuyordu. Son dönemde ise artık sistemi çözmelerinden dolayı o merakı kaybedip farklı şeylerle uğraşmaya başladıklarını belirtmişlerdir. Ayrıca “zoom” sisteminin bazı özelliklerini çözmeleri de derse olan ilgilerinin azalmasına neden olmuştur diyebiliriz.

Bu araştırma kapsamında sorulan “Uzaktan eğitime katılmayan çocuklara evde ders çalışma alışkanlığı kazandırma konusunda nasıl yardımcı oldunuz?” sorusu ile uzaktan eğitime katılmama problemine karşı öğretmenlerin geliştirdikleri çözümler incelenmek istenmiştir. Öğretmenlerin büyük kısmı veliler ile iletişime geçerek, ödevlendirme sistemi ile ders devamlılığını sağlamaya çalıştıklarını belirtmişlerdir. Bazı öğretmenler ise yasak olmasına rağmen okulda yüz yüze alarak eksiklerini kapatmaya çalıştığını belirtmiştir. Buradaki en dikkat çekici unsur ise, katılımcı öğretmenlerin %33'lük kısmının herhangi bir şey yapamadıklarını belirtmesidir. Bu da uzaktan eğitimin en önemli sorunlarından birisini ortaya çıkarmaktadır. Çocukların yüz yüze eğitimden faydalanma noktasında eşitliğin yeni yeni sağlandığı eğitim sistemimizde uzaktan eğitime erişimde eşitliğin sağlanması noktasında çok önemli sorunlar olduğu bir gerçektir. Türkiye’de uzaktan eğitim sürecinde teknolojik imkânları yetersiz olduğu için öğrenciler, derslere bağlanamamış ya da dersleri takip edememiştir. Milli Eğitim Bakanlığı’nın verilerine göre öğrencilerin üçte ikisi canlı dersleri takip edememiş, dersleri takip edenlerin üçte ikisi ise cep telefonu ile dersleri takip edebilmiştir. Dersleri yeterince takip edemeyen çocukların okullar ile bağları azalmakta ve ciddi bir öğrenme kaybı yaşamaktadırlar (EBSAM, 2021). 21 Eylül 2020 – 1 Ocak 2021 tarihleri arasında EBA’yı aktif kullanan öğrenci sayısı 12.286.458’e ulaşmıştır. Temel eğitim ve ortaöğretimdeki yaklaşık 18 milyon öğrencinin %32’si EBA’yı aktif bir şekilde kullanamamaktadır. Öğrencilerin EBA’yı aktif bir biçimde kullanmaması teknolojik imkansızlıkların yanı sıra alternatif uzaktan öğrenme platformlarının kullanılması, kişisel sebepler, ailenin ekonomik koşulları, motivasyon eksikliği, salgın sürecinden kaynaklanan stres ve kaygılar gibi çeşitli nedenlerden de kaynaklanmış olabilir (TEDMEM, 2021).

Bu çocuklara ulaşma konusunda yapılabilecek uygulamaların sınırlılığı ve uzaktan eğitime katılımda yaşanan bu sıkıntılar öğretmenleri farklı arayışlara itmiştir. Bir öğretmen canlı ders saatinde evde tek akıllı telefon babasında olan ve babası işte olduğu için canlı derse giremeyen bir öğrencisine, babasının evde olduğu saatlerde Whatsapp üzerinden ders anlattığını söylemiştir. Öğrencileri okulda haftanın bir günü yüz yüze almayı uygulayan öğretmenler vardır. Sınıfı belirli sayılarda bölerek, uzaktan eğitime giremeyen çocuklara, hiç değilse ana konuları okulda anlatmaktadırlar.

Velilerin evde ders çalışma alışkanlıklarını destekleme noktasında yetersiz kaldığı görülmüştür. Ödev kontrolü ve okuma-anlama etkinliklerine destek verdiğini söyleyen velilerin dışında kalan velilerin birçoğunun destek sağlayamadığı görülmüştür. Bunda velilerin öğrenim düzeylerinin etkisi büyüktür. Öğrenim düzeyi yüksek velilerin daha farklı uygulamalar ile destek sağladıkları görülmüştür. Kimileri ders anlatımı yaparken, kimileri de eldeki teknolojik imkânlarla destekleyici faaliyetler geliştirmiştir. Çakın ve Külekçi Akyavuz (2020) Covid 19 sürecinde yürütülen uzaktan eğitimde öğretmenlerin karşılaştıkları sorunları belirlemek amacıyla yürüttükleri çalışmada; velilerin akademik yeterlilikleri ve ders çalıştırma alışkanlıklarının olmamasının ise bu sürece desteklerini sınırladığı belirlenmiştir.

Araştırmanın bulgularına dayalı olarak şu öneriler geliştirilmiştir:

Uzaktan eğitim sürecinde öğrenci motivasyonunu artırıcı uygulamalar geliştirilmelidir.

Teknolojik araçların kullanımını konusunda özellikle velilere yönelik eğitimler gerçekleştirilmelidir.

Ekonomik nedenlerle uzaktan eğitime ulaşamayan çocuklara, teknolojik araç desteği sağlanmalıdır.

Veli-öğretmen ilişkisinin artması için uzaktan eğitim sürecinde de veli toplantıları yapılmalıdır.

Evde ders çalışma şekilleri çeşitlendirilmelidir.

Evde ders çalışma uygulamalarına destek noktasında teknolojiden daha fazla yararlanılmalıdır.

Uzaktan eğitimin verimini artırmak için tüm velilere ulaşılmalı ve konu ile ilgili gerekli bilgilendirmelerde bulunulmalıdır.

Lisans Bilgileri

Elektronik Eğitim Bilimleri Dergisi'nde yayımlanan eserler Creative Commons Atıf-Gayri Ticari 4.0 Uluslararası Lisansı ile lisanslanmıştır.

Copyrights

The works published in Electronic Journal of Education Sciences are licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

Etik Beyannamesi

Bu çalışmada “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” kapsamında belirtilen kurallara uyulduğunu ve “Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler” başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbirini gerçekleştirmediğimizi beyan ederiz. Aynı zamanda yazarlar arasında çıkar çatışmasının olmadığını, tüm yazarların çalışmaya katkı sağladığını ve her türlü etik ihlalinde sorumluluğun makale yazarlarına ait olduğunu bildiririz.

Etik Kurul İzin Bilgileri

Etik kurul adı: Fırat Üniversitesi Rektörlüğü Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kurulu

Etik kurul karar tarihi: 25.06.2021

Etik kurul belgesi sayı numarası: E-97132852-302.14.01-57749

Kaynakça

- Aral, N. ve Baran, G. (2011). Çocuk gelişimi. İstanbul: Ya-Pa Yayınları.
- Arslan, K. Görgülü Arı, A. ve Hayır Kanat M. (2021). Covid-19 pandemi sürecinde verilen uzaktan eğitim hakkında veli görüşleri. *Ulakbilge*, 57, s. 192–206.
- Bakioğlu, B. ve Çevik, M. (2020). COVID-19 pandemisi sürecinde fen bilimleri öğretmenlerinin uzaktan eğitime ilişkin görüşleri. *Electronic Turkish Studies*, 15(4), 109-129.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2008). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (14. Baskı). Pegem Yayınları.
- Çakın, M. ve Külekçi Akyavuz, E. (2020). Covid-19 süreci ve eğitime yansımaları: öğretmen görüşlerinin incelenmesi. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 6(2), 165-186.
- Çelenk, S. (2003). Okul başarısının ön koşulu: Okul aile dayanışması. *İlköğretim Online E-Dergi*, 2(2), 28-34.
- Creswell, J. W. (2007). *Qualitative inquiry & research design: Choosing among five approaches* (2. Baskı). USA: SAGE Publications.
- Demirezen, S. ve Akhan, N. E. (2013). İlköğretim öğrencilerinin ders çalışma üzerine algıları. *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(8), 169-183.
- EBSAM (2021). Pandemi döneminde öğrenme kaybı tespit ve öneriler. https://www.ebs.org.tr/ebs_files/files/yayinlarimiz2021/Pandemi_Doneminde_Ogrenme_Kaybi.pdf
- Engin, A. O., Özen, Ş. ve Bayoğlu, V. (2009). Öğrencilerin okul öğrenme başarılarını etkileyen bazı temel değişkenler. *Kafkas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(3), 125-156.
- Eren, O. (2011). *İlköğretim 6. 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin ders çalışma alışkanlıkları ile fen ve teknoloji dersi arasındaki ilişki*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Harvey, V. S. (1998). *Study skills - A handout for parents*. Retrieved August 11, 2004, from <http://www.ldonline.org/article.php?max=20&id=832&loc=15>
- Graham-Clay, S. (2005). Communicating with parents: Strategies for teachers. *The School Community Journal*, 15(1), 117–129.
- Hill, N. E., ve Taylor, L. C. (2004). Parental school involvement and children's academic achievement: pragmatics and issues. *Current Directions in Psychological Science*, 13(4), 161–164.
- Kesiktaş, A.D. (2006). Ders çalışma becerileri ve özel gereksinimli öğrenciler. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 7(1) 37-48.
- Kuş, Z.; Mert, H. ve Boyraz, F. (2021). Covid-19 salgını süresince eğitimde fırsat eşit (siz) liği: kırsal kesimdeki öğretmen ve ebeveyn görüşleri. *Eğitim Teknolojisi Kuram ve Uygulama*, 11(2), 470-493.

- Loughran, S.B. (2011). The importance of teacher/parent partnerships: preparing pre-service and in-service teachers. *Journal of College Teaching and Learning* 5(8). DOI:10.19030/tlc.v5i8.1239
- Milles, M.B. and Huberman, A.M. (2002). *The qualitative Researcher's companion*. California: Sage Publications.
- Otçeken, H.S. (2022). *Velilerin pandemi dönemindeki uzaktan eğitim sürecine ilişkin görüş ve deneyimleri (istanbul ümraniye ilçesi örneği.)* Yüksek lisans Tezi. Maltepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Özdoğan, A. Ç. ve Berkant, H. G. (2020). Covid-19 pandemi dönemindeki uzaktan eğitime ilişkin paydaş görüşlerinin incelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 49(1), 13-43.
- Özet, İ. (2014). *Kent araştırmaları ve nitel yöntem*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.
- Seven, M.A. ve Engin, A.O. (2010). Öğrenmeyi etkileyen faktörler. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12(2). 189-212.
- TEDMEM (2021). *2020 Eğitim değerlendirme raporu*. Ankara: Türk Eğitim Derneği.
- Türkcan, G. ve Öcal, G. (2003). Verimli ders çalışma teknikleri. *Çocuk Çocuk*, 31, 26-27.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2008). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (6. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, A., Doğanay, A. ve Türkoğlu, A. (2000). *Okulda başarı için ders çalışma ve öğrenme becerileri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yiğit, B. ve Kaçire, İ. (2015) Ortaokul öğrencilerinin ders çalışma alışkanlıklarının incelenmesine yönelik bir araştırma. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 12(31), 309-319.